

**«БД020900 – Шығыстану» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынған Бейсенбаев Олжас Тусупбекулының
«ҚХР сыртқы саяси стратегиясының трансформациясы және «Белдеу мен жол» аясындағы Қазақстан-Қытай ынтымақтастығы»
тақырыбындағы диссертациялық жұмысына ресми рецензенттің
СЫН-ШҚІРІ**

р/н №	Критерийлер	Критерийлер сәйкестігі	Ресми рецензенттің ұстанымы
1.	Диссертация тақырыбының (бекіту күніне) ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес болуы	1.1 Ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі: 1) Диссертация мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын жобаның немесе нысаналы бағдарламаның аясында орындалған (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен нөмірі); 2) Диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама аясында орындалған (бағдарламаның атауы) 3) Диссертация Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының басым бағытына сәйкес (бағытын көрсету)	О.Бейсенбаевтың диссертациясы «Қазақстан-2050» стратегиясында көрсетілген сыртқы саясаттағы ұзақмерзімді басымдықтарға, Қазақстан Республикасының 2020-2030 жылдарға арналған сыртқы саясат тұжырымдамасында өңірлік және көпжақты дипломатия саласындағы Ресей, Қытай, АҚШ және ОА елдерімен стратегиялық серіктестік принциптеріне, «Нұрлы жол» мемлекеттік инфрақұрылымдық бағдарламасын орындау мақсаттарына сай келеді. Диссертациялық зерттеу Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия 2020 жылы 29 сәуірде бекіткен ғылымды дамытудың «Әлеуметтік және гуманитарлық ғылым саласындағы зерттеулер» атты басым бағытына сәйкес келеді.
2.	Ғылымға маңыздылығы	Жұмыс ғылымға <u>елеулі үлесін қосады/қоспайды</u> , ал оның маңыздылығы <u>ашылған/ашылмаған</u> .	Диссертацияның ғылыми нәтижелері мен деректері қазақстандық ғылымның қытайтану, шығыстану, қазіргі заманғы халықаралық қарым-қатынастар бағыттарын дамытуға үлес қосады. Бұл жұмыста «Белдеу мен жол» туралы ашық концептуализацияға негізделген түсінік қалыптастыруға талпыныс жасалып, әртүрлі теориялық перспектива біріктірілген. Қытайдың Қазақстанға және ОА-ға қатысты сыртқы саясатының трансформациясы, оның халықаралық геосаяси ахуалдың өзгеруі жағдайындағы Қытайдың сыртқы саясатының бағыт-бағдары өзекті болып тұрған кезеңде тақырыптың маңыздылығы, теориялық және практикалық құндылығы, ғылыми жаңалығы толық ашылған.
3.	Өзі жазу принципі	Өзі жазу деңгейі: 1) жоғары;	Ұсынылған диссертация жұмысының дербестігі, мемлекеттік тілдегі ғылыми айналымға енгізген ұғымдары, жаңашылдығы мен теориялық

		<p>2) орташа; 3) төмен; 4) өзі жазбаған</p>	<p>тың көзқарасы жоғары деңгейде дайындалған. Диссертациялық зерттеудің негізгі қорытындылары мен нәтижелері осы салаға көп жылын арнаған шетелдік және отандық белгілі ғалымдардың тұжырымдарына негізделген. Диссертациялық зерттеу тақырыбы бойынша отандық, шет елдік журналдар мен жинақтарда 11 ғылыми мақала жарияланған. Сондықтан бұл жұмыс қоғамда ашық талқыланған, ғылыми қауымдастықта апробациядан өткен дербес жұмыс деуге толық негіз бар.</p>
4.	Ішкі бірлік принципі	<p>4.1 Диссертация өзектілігінің негіздемесі: <u>1) негізделген;</u> 2) жартылай негізделген; 3) негізделмеген.</p>	<p>Аталған зерттеу жұмысының өзектілігі негізделген және бүгінгі халықаралық тенденцияны дәл бағалап отыр. ҚКП жаһандық басқару процесін ілгерілету үшін «Белдеу мен жол» бастамасын қолданатыны белгілі. Ал оның қалай іске асатыны, Қазақстанға және аймаққа тікелей ықпалы қандай болатыны өзекті сұрақ екені рас. Диссертация ҚХР сыртқы саясатының эволюциясы контекстіндегі Қазақстан мен Қытай арасындағы қарым-қатынасты зерттеуге арналған. Әлемдік тәртіп пен Қытайдың сыртқы саясатындағы өзгерістер, сондай-ақ Қытайдың жаңа концепция, бастамаларының бағыт-бағдарына қатысты отандық қытайтану саласында кешенді зерттеулердің аз болу себебінен тақырыпты өзекті деп тануға болады.</p>
		<p>4.2 Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын айқындайды <u>1) айқындайды;</u> 2) жартылай айқындайды; 3) айқындамайды</p>	<p>Жұмыстың мазмұны, бөлімдері тақырыпты жан-жақты айқындаған және зерттеу саласына айтарлықтай үлес қосады. ҚХР сыртқы саясаты контекстінде «Белдеу мен жол» инициативасы және «Адамзаттың тағдырының ортақ қауымдастығы» концепциясы диссертация деңгейінде кешенді талданып отыр. Дедукция арқылы Қытайдың әр кезеңдегі концепцияларының арасындағы байланыс көрсетіліп, ҚХР сыртқы стратегиясы трансформациясының жалпы көрінісі айқындалған. Си Цзиньпиннің билігі мен Қазақстандағы саяси реформа кезеңіндегі қарым-қатынастың жаңа сатысы да қамтылған. Сондықтан жұмыс қос мемлекеттің екіжақты және көпжақты қарым-қатынасын академиялық-теориялық тұрғыдан зерделеуге үлкен талпыныс жасаған. Зерттеудің соңғы тарауындағы Цифрлық Жібек жолы жөніндегі бөлімді болашақта жеке еңбек ретінде қарастыруға болады деп есептеймін.</p>
		<p>4.3. Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді: <u>1) сәйкес келеді;</u> 2) жартылай сәйкес келеді; 3) сәйкес келмейді</p>	<p>Диссертацияның мақсат-міндеттері оның тақырыбына сәйкес келеді. Диссертант зерттеу жұмысы барысында алға қойылған мақсат-міндеттерді толық көлемде орындаған, ол зерттеудің нәтижесі мен тұжырымдарынан да көрінеді.</p>
		<p>4.4. Диссертацияның барлық бөлімдері мен құрылысы логикалық байланысқан:</p>	<p>Диссертацияның барлық бөлімдері мен құрылысы теориялық-практикалық ерекшеліктерін қамту, ойдың жалғастығы, жалпыдан</p>

		<p>1) толық байланысқан; 2) жартылай байланысқан; 3) байланыс жоқ</p>	<p>жалқы аспектілерді талдау арқылы логикалық тұрғыда тығыз байланысқан. Зерттеу қысқартылған сөздер, кіріспе және негізгі бөлім, қорытынды, пайдаланған әдебиеттер және қосымшалардан тұрады. Материал ауқымды болғанымен, диссертацияның ішкі тұтастығы мен өзара байланысы сақталған.</p>
		<p>4.5 Автор ұсынған жаңа шешімдер (қағидаттар, әдістер) дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған: 1) сыни талдау бар; 2) талдау жартылай жүргізілген; 3) талдау өз пікірін емес, басқа авторлардың сілтемелеріне негізделген</p>	<p>Диссертант қазақ, орыс, ағылшын және қытай тілдеріндегі әдебиет пен дереккөзге талдау жасаған және жаңа шешімдер бұрыннан белгілі шешімдермен салыстыра отырып бағаланған. Автор рецензияланған журналдардағы, халықаралық конференциялардағы, монографиялардағы, талдау баяндамаларындағы тақырып бойынша жарияланымдарды, алдыңғы диссертация жұмыстарын сыни тұрғыда талдап, объективті қырынан қарастыруға тырысқан.</p>
5.	Ғылыми жаңашылдық принципі	<p>5.1 Ғылыми нәтижелер мен қағидаттар жаңа болып табыла ма? 1) толығымен жаңа; 2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады); 3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады)</p>	<p>Ғылыми нәтижелер мен қағидаттар толығымен жаңа деп есептеймін. Диссертациялық жұмыс нәтижелерінің шынайылық дәрежесі дерек материалдарының көп қырлы, толық және көлемді, зерттеудің концептуалдық тұрғыдан ғылыми негізделген, жұмыстың мақсаты мен міндеттерінің айқын болуымен анықталады. ҚХР сыртқы саясатын зерттеу аспектілерінің барлығы диссертацияның ғылыми жаңалығын көрсетеді.</p>
		<p>5.2 Диссертацияның қорытындылары жаңа болып табыла ма? 1) толығымен жаңа; 2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады); 3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады)</p>	<p>Диссертацияның ҚХР сыртқы саяси стратегиясын және «Белдеу мен жол» аясындағы Қазақстан-Қытай ынтымақтастығын зерттеу саласындағы қорытындылары жаңа болып есептеледі. Өйткені, алғаш рет диссертация деңгейінде Қытайдың сыртқы саясаты контекстінде «Белдеу мен жол» бастамасы және «Адамзат қауымдастығының ортақ тағдыры» тұжырымдамасы қарастырылған. Диссертация аясындағы зерттеулер ҚХР-дың сыртқы саяси тұжырымдамалары мен бастамаларын мемлекеттік тілде талдау бойынша біртұтас ұстаным ұсына отырып, академиялық ортада ортақ түсінікті қалыптастыруға да ықпал етеді. Бұл терминологияны стандарттауға және халықаралық қатынастар саласындағы мемлекеттік тілдегі ғылыми дискуссияны дамытуға ықпал ететін жаңа көзқарас.</p>
		<p>5.3 Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері жаңа және негізделген бе? 1) толығымен жаңа; 2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады);</p>	<p>Диссертация жұмысы әлеуметтік саладағы кадр дайындау бағытында дайындалғандықтан, техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдеріне байланысты жұмысты бағалау критерийлері қолданылмайды.</p>

		3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады)	
6.	Негізгі қорытындылардың негізділігі	Барлық қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда <u>ауқымды дәлелдемелерде негізделген/негізделмеген</u> (qualitative research және өнертану және гуманитарлық бағыттары бойынша)	Зерттеу жұмысында келтірілген тұжырымдар Қытайдың сыртқы саяси стратегиясын көп деңгейлі және ауқымды дәлелдемелерде ғылыми негіздеген. Жұмыстың ғылыми негізделуі әртүрлі теориялар мен әдістерді қолданудан, мәліметтерді жинау мен талдауға жүйелі көзқарастан туындайды. Қорытындылар әртүрлі көздерден алынған мәліметтерді жүйелі талдаудың нәтижесі болып табылады және ғылыми стандартқа сәйкес келеді.
7.	Қорғауға шығарылған негізгі қағидаттар	<p>Әр қағидат бойынша келесі сұрақтарға жауап беру қажет:</p> <p>7.1 Қағидат дәлелденді ме?</p> <p><u>1) дәлелденді;</u></p> <p>2) шамамен дәлелденді;</p> <p>3) шамамен дәлелденбеді;</p> <p>4) дәлелденбеді</p> <p>7.2 Тривиалды ма?</p> <p>1) ия;</p> <p><u>2) жоқ</u></p> <p>7.3 Жаңа ма?</p> <p><u>1) ия;</u></p> <p>2) жоқ</p> <p>7.4 Қолдану деңгейі:</p> <p>1) тар;</p> <p>2) орташа;</p> <p><u>3) кең</u></p> <p>7.5 Мақалада дәлелденген бе?</p> <p><u>1) ия;</u></p> <p>2) жоқ</p>	<p>Бірінші тұжырым: ҚХР АҚШ құрған жаһандық тәртіпті ревизионистік сипатта жанама түрде өзгертуге талпыныс жасауда. АҚШ нормаларына балама ретінде Қытай жаһандық бастамаларды алға жылжытып, ереже қабылдаушыдан шығарушыға айналуға. Қытай әлемдегі ықпал бөлінісін жаңадан құрғысы келгенімен, іс жүзіндегі институттармен де байланысын нығайтады. Бұл Қытайдың батыс ықпалы салыстырмалы түрде аз кеңістікте ішінара гегемонияға ұмтылатынын көрсетеді. «Белдеу мен жол» – ҚХР осындай стратегиялық байланысын арттыруды көздейтін географиялық аумақ. Қытайдың өзіндік идентификациясы, дәстүрлі мәдениеті қазіргі тәртіптің құндылықтарына қайшы келгендіктен, бүгінгі жағдайда өзара ықпалға сүйенетін күштер балансы сақталуы ықтимал.</p> <p>7.1 дәлелденді</p> <p>7.2 жоқ</p> <p>7.3 иә, жаңа</p> <p>7.4 қолдану деңгейі кең</p> <p>7.5 иә, автордың: «Бір белдеу – бір жол»: Қытайдың жаңа жаһандық стратегиясы. «Бір белдеу – бір жол» бойындағы мемлекеттердің білім беру саласындағы ынтымақтастығы мен инновациясы» атты халықаралық форум материалдары. – Алматы: «Қазақ университеті», 2017 жыл 28-30 маусым. - 114-119 б. мақаласында ішінара дәлелденген</p> <p>Екінші тұжырым: ҚХР-дың жаһандық басқарудың өзіндік интерпретациясы халықаралық қатынастардың қытайлық теориясын тарату ұмтылысын көрсетеді. ҚХР сыртқы саяси бастамалары арқылы жаңа идеялар корпусын қалыптастыру және оны тәжірибеге енгізуді көздейді. «Халықаралық қатынастардың жаңа типін», «жаңа дәуірдегі қытайлық ерекшеліктегі үлкен мемлекеттің дипломатиясы», «көршілік дипломатия», «адамзат қауымдастығының ортақ тағдыры», БЖИ – ҚХР жаңа дәуірдегі жаһандық, аймақтық және трансқұрлықтық саясатының концептуалдық негіздеріне жатады. Аталған концепцияларды Қытай халықаралық қатынастар теориясына қосқан үлесі ретінде қарастырады.</p>

			<p>Сыртқы саясат концепцияларының нақты иерархиясы анықталмағандықтан, ондағы аналитикалық тұжырым мен үкіметтің ұстанымын бөліп қараған маңызды.</p> <p>7.1 дәлелденді 7.2 жоқ 7.3 иә, жаңа 7.4 қолдану деңгейі кең 7.5 иә, автордың: ҚХР сыртқы саясатының трансформациясындағы «адамзат қауымдастығының ортақ тағдыры» концепциясы // «Қоғам және дәуір» ғылыми-сараптамалық журналы. № 3 (71) 2021, 72-94 б. мақаласында дәлелденген</p> <p>Үшінші тұжырым: Қытайлық зерттеулерге сәйкес, «Белдеу мен жол» – «адамзат қауымдастығының ортақ тағдырын» іске асырудың практикалық механизмі. БЖИ Қытайдың жаһанды басқаруға қосқан экономикалық, сауда, көлік-логистикалық үлесін қамтиды. ҚХР БЖИ-дің шеңберіндегі саяси ықпалдастық, инвестиция және инфрақұрылым жобалары арқылы дамушы елдерде өзіндік ережелерді белгілеуді көздейді, ал «адамзат тағдыры» оның идеялық мазмұны мен сыртқы имиджін білдіреді деген ұстаным бар. «Си Цзиньпин идеялары» ҚКП Жарғысы мен ҚХР Конституциясына енгізілген соң, халықаралық қатынастар жүйесін өз пайдасына өзгертетін орталық постулат ретінде орнады. Қытай басшылары осы идеяларды тиімді формада толықтырып отыруы ықтимал.</p> <p>7.1 дәлелденді 7.2 жоқ 7.3 иә, жаңа 7.4 қолдану деңгейі кең 7.5 иә, автордың: «Бір белдеу – бір жол» инициативасы және ҚХР Конституциялық реформасы // Сборник XIII Международной научной конференции студентов и молодых ученых «Наука и образование-2018» ЕНУ им.Л.Н. Гумилева, 12 апреля 2018 г. мақаласында ішінара дәлелденген</p> <p>Төртінші тұжырым: Си Цзиньпин басшылығымен Қытай дипломатиялық риторикасының формасы мен мазмұны эволюциядан өтті. ҚХР проактивті дипломатиясы жай үгіт-насихат емес, ҚКП-ның халықаралық дискурстағы құқығын қорғау, саяси моделінің институционалдық артықшылығын көрсету, дамушы елдермен</p>
--	--	--	--

			<p>қатынасын нығайту жауапкершілігі ретінде қарастыруға болады. Қытайдың жаһанды басқарудағы мүддесі инвестициялық, сауда-экономикалық шекарадан асып, саяси-дипломатиялық сипат ала бастады. ҚХР-дың сыртқы саясаттағы амбициясы «Қытай – Орталық Азия» диалог алаңының құрылуы, халықаралық ұйымдар аясындағы кездесулер жиілігі, Қытайдың дипломатиялық өкілдіктерінің мәлімдемелерінен көрінеді. Қытай дипломатиясының дәстүрлі екіжақты ұстанымы көпжақты форматқа ауысып, ОА өзара байланысты нарықтың тұтас конструкция ретінде қарастырыла бастады.</p> <p>7.1 дәлелденді 7.2 жоқ 7.3 иә, жаңа 7.5 қолдану деңгейі кең 7.5 иә, автордың: «Жібек Жолының экономикалық белдеуі» бойындағы ОА елдерінің ынтымақтастығы. Материалы международной научной конференции студентов и молодых ученых «Фараби әлемі» / отв.ред. А.Е. Сериккалиева. - Алматы: Қазақ университеті, 2018. – 189 с. ISBN 978-601-04-3400-4. мақаласында ішінара дәлелденген</p> <p>Бесінші тұжырым: 2013-2023 жылдары бастамалар аясында Қазақстан мен Қытай арасындағы стратегиялық қарым-қатынас жаңа деңгейге көтерілді. Қытай Қазақстанды БЖИ бойындағы маңызды «транскұрлықтық көпір» деп санайды. Осы аралықта стратегиялық байланысқа «мәңгілік» сипаты қосылып, Қазақстан ОА-дағы Қытайдың жетекші сауда-инвестициялық серіктесіне айналды. Қазақстан Қытайдың бастамасын мақұлдап қана қоймай, «Орта дәлізді» дамытудың балама идеяларын ұсынуда. Бүгінде БЖИ аясындағы орталық қана емес, трансшекаралық және өңіраралық байланысқа назар аударылуда. Постпандемия кезеңінде сауда көрсеткішіндегі диспропорция, «жасыл дәлізді» шешудің прагматикалық қадамдары іске асуы ықтимал. Ресми мемлекетаралық қатынастың динамикасына қарамастан, ҚХР жобаларын қабылдау скептицизмі де жойылған жоқ.</p> <p>7.1 дәлелденді 7.2 жоқ 7.3 иә, жаңа 7.4 қолдану деңгейі кең 7.5 иә, автордың: Global governance, Chinese-style: The Central Asian projects of the Asian infrastructure investment bank. Central Asia and the Caucasus. 2019, 20(4), pp. 32–40. мақаласында ішінара дәлелденген</p>
--	--	--	---

			<p>Алтыншы тұжырым: Қытай үшін БЖИ-ді іске асырудағы «Цифрлық Жібек жолының» өзектілігі артып келеді. БЖИ елдерінің цифрлық байланысын нығайтуды Қытай өзін қозғаушы күш ретінде есептейді. Сауда-экономикалық қатынастың цифрлануы оның транспаренттілігін, трансшекаралық тасымалды, ақпарат алмасуды жеделдетеді. Карантин шектеулері кезеңінде «цифрлық дипломатия» ұғымы да таралды. Алдағы уақытта ЦЖЖ Қытай сыртқы саясатының басым бағытына айналуы ықтимал. Қытай тарапы ЦЖЖ телекоммуникация желісін, бұлтты технология, электронды коммерцияны жетілдіруге бағытталғанын түсіндіргенімен, жеке деректер құпиялығы, цифрлық қауіпсіздіктің проблемасы сын-қатер тудырады. ЦЖЖ перспективасы қауіпсіздік тұрғысынан әлі де терең зерттеуді талап етеді.</p> <p>7.1 дәлелденді 7.2 жоқ 7.3 иә, жаңа 7.5 қолдану деңгейі кең 7.5 иә, автордың: Сотрудничество Казахстана, России и Китая в развитии цифрового шелкового пути: новые вызовы и перспективы. Восточная Азия: прошлое, настоящее, будущее / ИДВ РАН; отв. ред. сост. Ю.В. Кулинцев. — М.: ИДВ РАН, 2020. — 209-219 с. мақаласында ішінара дәлелденген</p> <p>Жетінші тұжырым: ҚХР сыртқы саясатын зерттеудің теориясы және әдіснамасын жетілдіру қажеттілігі жоғары. Қазақстандағы БЖИ имплементациясын бағалайтын толыққанды эмпирикалық зерттеулер шет елдік ұйымдардың қатысуымен жарияланып келеді. БЖИ тақырыбын тұрақты зерттеушілер пулы қалыптаспаған және материалдардың басым бөлігі комплиментарлық сипатта келеді. ҚХР сыртқы саяси бастамаларының мемлекеттік тілдегі аудармасы бірізге келтірілмеген. Пандемиядан кейінгі кезеңдегі Қытай сарапшыларының сыртқы қауымдастықпен байланысының азаюы, Ресейдегі шектеулер мен ОА-дағы синологияның эпизодтық деңгейі ҚХР сыртқы саясатын объективті зерттеуде қиыншылықтар туғызады. Қытайдың аймақтағы және жекелеген мемлекеттердегі стратегиялық ықпалына тұрақты мониторинг жүргізу қажет.</p> <p>7.1 дәлелденді 7.2 жоқ 7.3 иә, жаңа</p>
--	--	--	---

			7.4 қолдану деңгейі кең 7.5 иә, автордың: ҚХР сыртқы саясатының трансформациясындағы «адамзат қауымдастығының ортақ тағдыры» концепциясы // «Қоғам және дәуір» ғылыми-сараптамалық журналы. № 3 (71) 2021, 72-94 б. мақаласында дәлелденген
8.	Дәйектілік принципі Дереккөздер мен ұсынылған ақпараттың дәйектілігі	8.1 Әдістеменің таңдауы негізделген немесе әдіснама нақты жазылған 1) ия; 2) жоқ	Диссертация жұмысында таңдалған әдістеме негізделген және зерттеудің кіріспесінде, тарауларында нақты жазылған. Әдістеменің таңдалуы халықаралық қатынастардың теориялық негіздерін, аймақтық теориялар мен жаһандық басқару концепциясын қамтитын кешенді және жан-жақты көзқарасқа негізделген. Автор Қытайдың сыртқы саяси бастамаларын жүйелеу және бағалау үшін электронды ресурстарды талдаудан бастап, кабинеттік зерттеу, салыстырмалы зерттеу, контент анализ, онлайн сауалнама жүргізуге дейінгі түрлі әдісті ұтымды қолданған. Бұндай көп қырлы әдістер Қытайдың сыртқы саяси стратегиясын, оның трансформациясын, оның жаһандық және аймақтық динамикаға әсерін түсінуге мүмкіндік береді.
		8.2 Диссертация жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ғылыми зерттеулердің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістемелерін пайдалана отырып алынған: 1) ия; 2) жоқ	Диссертация нәтижелері компьютерлік технология мүмкіндігін қолданып, қазіргі деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістемелерін пайдалана отырып алынған. Нақтырақ айтқанда, Қытай бастамаларына қазақстандықтардың бүгінгі көзқарасын бағалау мақсатында 2023 жылдың маусым-қыркүйек айларында Қазақстандағы ЖОО білім алушылары (студент, магистрант, PhD) мен оқытушылары арасында онлайн сауалнама өткізілген. Сауалнамаға Қазақстан Республикасының 18 жасқа толған азаматтары, барлығы 100 адам google платформасы арқылы сауалнама сұрақтарына жауап берген.
		8.2 Теориялық қорытындылар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және заңдылықтар эксперименттік зерттеулермен дәлелденген және расталған (педагогикалық ғылымдар бойынша даярлау бағыттары үшін нәтижелер педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденеді): 1) ия; 2) жоқ	Зерттеу нәтижесінде алынған теория қорытындылары, модельдер, өзара байланыстар және заңдылықтар эксперименттік зерттеу арқылы дәлелденген және расталған.
		8.4 Маңызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталған / ішінара расталған / расталмаған	Диссертациядағы маңызды мәлімдемелер сенімді ғылыми дереккөзге негізделген және мұқият дәлелденген. Автор зерттелетін тақырыптың негізгі аспектілерін ресми құжаттар, статистикалық мәліметтер және басқа да беделді дереккөздер арқылы растап отырған. Жұмыстағы әрбір

			қорытынды, нәтижелер ғылыми әдебиеттен алынған деректермен бекітіліп отырған, бұл зерттеудің ішкі жүйесінің сипатын көрсетеді. Осылайша, автор әртүрлі дереккөзді сыни талдай отырып, аналитикалық тұжырымдар жасау қабілетін көрсеткен.
		8.5 Пайдаланылған әдебиеттер тізімі <u>әдеби шолуға жеткілікті/жеткіліксіз</u>	Диссертацияда пайдаланылған әдебиеттер тізімі толыққанды зерттеуге жеткілікті екенін көрсетеді. Диссертант пайдаланған әдебиеттер тізімінде 350-ге жуық сілтеме көрсеткен. Диссертант әсіресе соңғы жылдары көрініп жүрген халықаралық қатынастар мен дипломатия саласындағы танымал сарапшылардың жұмысына да баса назар аударған. Пайдаланылған дереккөздерге сыни көзқарас әдістемені талдауда және олардың тақырыпқа үлесін бағалағанда анық көрінеді. Осылайша, диссертацияның әдеби шолуы қазақ-қытай өзара ынтымақтастығы контекстінде ғылыми дәйектемелердің жоғары деңгейін және зерттеудің тиынақты жүргізілгенін айқындайды.
9	Практикалық құндылық принципі	9.1 Диссертацияның теориялық маңызы бар: 1) ия; 2) жоқ	Тақырыпты зерттеудің жоғары теориялық маңызы бар, өйткені ол аймақтағы геосаяси динамиканың эволюциясы мен олардың халықаралық қатынастарға әсері туралы өзіндік көзқарас орнатып, «Белдеу мен жол» бастамасына байланысты Қытай стратегиясындағы өзгерістерді, оның Қазақстан-Қытай ынтымақтастығындағы көрінісін талдайды. Зерттеу тақырыптың қазіргі заманғы жаһандық сын-қатер контекстіндегі өзектілігін негіздеп қана қоймай, сонымен қатар халықаралық қатынастар теориясының дамуына елеулі үлес қосады, оны сыртқы саяси стратегиялардың динамикасын жаңа ұғымдармен толықтырып отыр.
		9.2 Диссертацияның практикалық маңызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану мүмкіндігі жоғары: 1) ия; 2) жоқ	Диссертацияның осы саладағы практикалық маңызы, алынған нәтижелерді практикада қолдану мүмкіндігі жоғары деп санаймын. Бұл Қытай Халық Республикасының сыртқы саяси стратегиясын және «Белдеу мен жол» инициативасын зерттеуге қосылған елеулі үлес екенін атап өткен жөн. Оның теориялық және әдістемелік талдаулары, сондай-ақ жұмыста ұсынылған практикалық тұжырымдар халықаралық қатынастар саласындағы академиялық қауымдастық пен практиктердің де қызығушылығын тудырады. Зерттеуде қазіргі заманғы геосаяси сын-қатерлер мен жаһандық жүйедегі өзгерістер ескерілгенін атап өту маңызды, бұл оны Қытайдың сыртқы саясатын талдау үшін өзекті етеді. Жобаның нәтижелері академиялық ортада, сондай-ақ саяси дәрежедегі консультацияларда, әсіресе Қытайдың Қазақстанға, Орталық Азияға қатысты сыртқы саясатының трансформациясын, оның халықаралық геосаяси ахуалдың өзгеруі жағдайындағы Қытайдың сыртқы саясатының бағыт-бағдарын сараптауда пайдаланылуы мүмкін.

		<p>9.3 Практикалық ұсыныстар жаңа болып табылады?</p> <p>1) толығымен жаңа; <u>2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады);</u> 3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады)</p>	<p>Диссертациялық зерттеуде берілген практикалық ұсыныстар жартылай жаңа болып есептеледі. Жұмыс колданыстағы зерттеулердің қатарын толықтырып, академиялық қауымдастық және халықаралық қатынастар саласындағы практикалық шешім үшін маңызды еңбек болады. Сонымен қоса материалды халықаралық қатынастар, аймақтану, шығыстану, саясаттану мамандығы студенттері, магистранттарына тақырып аясында қажетті оқыту құралы ретінде пайдалануға мүмкіндік бар. Жұмыстың нәтижелері саяси шешім қабылдау және сыртқы саясат стратегиясын әзірлеу бағытында практикалық маңызды құрал болады.</p>
10.	Жазу және ресімдеу сапасы	<p>Академиялық жазу сапасы:</p> <p><u>1) жоғары;</u> 2) орташа; 3) орташадан төмен; 4) төмен.</p>	<p>Диссертанттың академиялық жазу сапасын жоғары бағалауға болады. Диссертацияның құрылымы логикалық тұрғыда жүйелі және толық, ғылыми стильде, халықаралық терминдерді ұтымды колдана отырып дайындалған. Кейбір техникалық қателер жұмыстың сапасына әсер етпейді.</p>

Шешімі: Ұсынылған «ҚХР сыртқы саяси стратегиясының трансформациясы және «Белдеу мен жол» аясындағы Қазақстан-Қытай ынтымақтастығы» дербес зерттеу жұмысы және тың нәтижелерге қол жеткізіліп, барлық талаптарға сай орындалғандықтан оның авторы Бейсенбаев Олжас Тусупбекулына «6D020900 – Шығыстану» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін беруге болады деп есептеймін.

Ресми рецензент:

PhD доктор, Л.Н. Гумилев атындағы
ЕҰУ халықаралық қатынастар кафедрасы
доцентінің міндетін атқарушы

(қолы)

А.Далелхан

